

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษา พฤติกรรมที่ปฏิบัติและคาดหวังในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะกล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

3.1 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ภูมิหาย ระเบียบ คำสั่ง และแนวคิดผลงานวิจัยของนักบริหารและนักวิชาการเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและพฤติกรรมการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามบทบาทหน้าที่ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ทั้งนี้เพื่อนำไปกำหนดกรอบแนวความคิดในการสร้างเครื่องมือ

2) กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อทำการวิจัยโดยขอความเห็นชอบและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ตามความคิดเห็นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

(2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ปฏิบัติและคาดหวังในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ ตามความคิดเห็นของ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

4) กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่า กลุ่มตัวอย่างที่น่าจะนำมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

5) สร้างเครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องศึกษาหลักการ ทฤษฎี กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยโดยละเอียด แล้วพิจารณาจำแนกว่าจะสร้างเครื่องมือวัดในด้านใด เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วจึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น

6) ทดลองปรับปรุงเครื่องมือ เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นแล้วนำเครื่องมือทดลอง เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) ของแบบทดสอบ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีความตรงอยู่ 2 ประการ คือ

(1) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

(2) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity)

7) การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองและปรับปรุงแล้วไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบแบบสอบถามให้เสร็จ แล้วให้รวบรวมส่งกลับคืนมาโดยคิดหาวิธีที่เหมาะสมและดีที่สุด ที่จะให้กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจไม่มีอคติ ลำเอียง และส่งกลับคืนมาทุกคน หรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

8) การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล นำเครื่องมือหรือแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ตรวจสอบความสมบูรณ์ เช่น ตรวจสอบจำนวนหน้าหรือจำนวนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่ครบ หรือบางหน้าขาดหายไปออกไว้ต่างหาก

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ก็ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ เช่น หาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) Anova, Sheffe' test และ t-test

9) สรุปผลการวิจัยนำเสนอผลการวิจัย การสรุปผลการวิจัยก็คือการนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทำนายอ้างอิงไปสู่ประชากร สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีหรือผลการศึกษาวิจัยในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ผลการวิเคราะห์เป็นอย่างไร แล้วนำมาสรุปผล จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มตามแบบฟอร์มของสถาบัน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี (ข้อมูลในวันที่ 10 มิถุนายน 2537) จำนวนได้ดังนี้

(1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทุกอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีจำนวน 19 คน

(2) ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 65 คน

(3) ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 839 คน

(4) ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 10,270 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

(1) กลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 19 คน และกลุ่มศึกษานิเทศก์ จำนวน 65 คน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 84 คน

(2) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง R.V. Krejcie, and D.W., Morgan (อ้างถึงใน ประยูร อาษานาม, 2534.) แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 265 คน โดยวิธีจับสลากจากผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 839 คน และกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 370 คน ซึ่งได้จากการเอาจำนวนครูทั้งหมดจากโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่างมาจับสลากให้ได้เท่ากับจำนวนตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ตั้งรายละเอียดจำแนกกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	แหล่งข้อมูล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1)	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	19	19
2)	ศึกษานิเทศก์อำเภอ	65	65
3)	ผู้บริหารโรงเรียน	839	265
4)	ครูผู้สอน	10,270	370
รวม		11,193	719

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยปรับปรุงจากเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่ปฏิบัติและคาดหวังในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

(1) ศึกษาหลักการแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ กระบวนการนิเทศการศึกษาตามระเบียบและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ นำมาสร้างเป็นกรอบคำถามเพื่อสร้างแบบสอบถามตามขอบข่ายของตัวแปรที่กำหนดในวัตถุประสงค์ของการวิจัย

(3) นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแนะนำแก้ไขปรับปรุง

(4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

(5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ Try out กับบุคลากร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ประกอบด้วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ 1 คน ศึกษานิเทศก์ 4 คน ผู้บริหารโรงเรียน 7 คน และครูผู้สอน 18 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดเท่ากับ 0.99

(6) นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2) โครงสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมี 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน อายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษามีข้อคำถามรวม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศด้านการปฏิบัติงานนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงานผล แต่ละด้านมีข้อคำถามด้านละ 8 ข้อ รวมทั้งหมด 32 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ ตามสภาพที่เป็นจริง และคาดหวังซึ่งครอบคลุมงานที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และตามกระบวนการนิเทศ ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นบทบาทหน้าที่ มีข้อคำถาม 10 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ในส่วนที่ 2 ได้แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีข้อคำถาม 20 ข้อ ด้าน

การวางแผน มีข้อคำถาม 20 ข้อ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ มีข้อคำถาม 21 ข้อ ด้านการปฏิบัติงานนิเทศ มีข้อคำถาม 12 ข้อ และด้านประเมินผลและรายงานผล มีข้อคำถาม 28 ข้อ ทั้ง 2 ส่วนมีข้อคำถามทั้งหมด 111 ข้อ แต่ละข้อจะมีคำตอบอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ปฏิบัติงานตามสภาพที่เป็นจริง และส่วนที่คาดหวัง ผู้ตอบแบบสอบถามต้องตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อทั้ง 2 ส่วน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ขอหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอต่อผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พร้อมตัวอย่างแบบสอบถาม และรายชื่อสถานที่ โรงเรียน เพื่อ ขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้และประกอบการพิจารณาอนุญาต จำนวน 1 ชุด

2) ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ครอบคลุมความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ช่วยดำเนินการเก็บรวบรวมให้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามอำเภอต่าง ๆ และโรงเรียนที่ยังไม่นำแบบสอบถามส่งอำเภอ ด้วยตนเอง

แบบสอบถามที่ส่งไปมีจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างคือ 719 ชุด ปรากฏว่าได้ข้อมูลกลับ คืนเป็นฉบับสมบูรณ์จำนวน 667 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.76 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถาม		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
	จำนวน	ได้รับคืน	จำนวน	ร้อยละ
1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	19	19	19	100.00
2) ศึกษานิเทศก์	65	63	63	96.92
3) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	285	249	242	84.91
4) ครูผู้สอน	370	356	343	92.70
รวม	719	687	667	92.76

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 667 ชุด โดยคัดเลือกเอาเฉพาะที่สมบูรณ์เท่านั้น แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ จากนั้นนำมาประมวลผล โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) Anova, Sheffe' test และ t-test แปลผลคะแนนโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

1) ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหา ในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์มีเกณฑ์แปลผลคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
3.51-4.00	มีปัญหามากที่สุด
2.51-3.50	มีปัญหามาก
1.51-2.50	มีปัญหาน้อย
1.00-1.50	มีปัญหาน้อยที่สุด

2) ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติและคาดหวัง ในการนิเทศ
การศึกษาของศึกษานิเทศก์ มีเกณฑ์แปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	(ระดับปฏิบัติหรือระดับความคาดหวัง)
3.51-4.00	มากที่สุด	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอได้ปฏิบัติเป็นประจำ
2.51-3.50	มาก	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอได้ปฏิบัติ เกือบเป็นประจำ
1.51-2.50	น้อย	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอได้ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
1.00-1.50	น้อยที่สุด	การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอได้ปฏิบัติน้อยมาก นาน ๆ ครั้ง

3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงตามลำดับ ซึ่งเป็น
ไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังจะได้นำเสนอในบทต่อไป